

PRIORYTETY POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ 2012-2016

Warszawa, marzec 2012 r.

Wstęp

Rada Ministrów przyjęła niniejsze priorytety polskiej polityki zagranicznej, w tym strategię w ramach Unii Europejskiej, na lata 2012-2016. Zgodnie z przepisami *Ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej*, minister właściwy do spraw zagranicznych został zobowiązany do opracowywania i wnoszenia do rozpatrzenia przez Radę Ministrów wieloletnich strategii w zakresie spraw zagranicznych. Regulacje wynikające z tej samej ustawy obligują również ministra właściwego ds. członkostwa Polski w Unii Europejskiej do opracowania strategii polskiej polityki w ramach UE. Powyższy dokument realizuje oba obowiązki wynikające z tej ustawy.

Intencją Rady Ministrów jest przedstawienie obywatelom wizji, priorytetów i generalnych zadań polityki zagranicznej w perspektywie roku 2016. Poparcie społeczeństwa jest bowiem niezbędne dla skutecznej jej realizacji.

Dokument ma również służyć koordynacji działań organów administracji rządowej w odniesieniu do polityki zagranicznej państwa oraz stać się podstawą dla opracowywanych przez MSZ na kolejne lata operacyjnych *Założeń Polskiej Polityki Zagranicznej* i planów współpracy zagranicznej, przygotowywanych w innych ministerstwach i urzędach.

Część zadań leży bowiem w kompetencjach innych organów, a także władz samorządowych. Ich działania są ściśle powiązane z realizacją polityki gospodarczej, edukacyjnej, z promocją polskiej kultury, sztuki, nauki i osiągnięć technicznych, a także promocją turystyki w Polsce. Przyjęcie niniejszego dokumentu jest zatem istotnym elementem procesu koordynacji współpracy zagranicznej, w tym europejskiej, przez poszczególne urzędy centralne, władze samorządowe i inne organy. W wyniku realizacji całościowego przedsięwzięcia powstanie sprawny system współpracy poszczególnych instytucji na arenie międzynarodowej, co zdecydowanie wpłynie na zwiększenie spójności polskiej polityki zagranicznej.

Istotna rola w realizacji wizji i zadań przedstawionych w dokumencie spoczywa na Sejmie i Senacie RP, m.in. ze względu na ich zaangażowanie w kwestie dotyczące realizacji polityki związanej z członkostwem Polski w Unii Europejskiej. Wypełnianie zadań przez organy rządowe w zakresie polskiej polityki zagranicznej odbywa się także w porozumieniu i we współpracy z Prezydentem RP.

Uwarunkowania

Świat drugiej dekady XXI wieku będzie obfitował w wiele nowych trendów gospodarczych, politycznych i społecznych. Zachód, którego prymat jest coraz częściej kwestionowany, będzie musiał dokonać znaczących zmian w swojej roli, wizerunku i narzędziach wpływu, by móc sprostać wyzwaniom. W szczególności Europa stanie przed trudnym dylematem: pogłębienie integracji czy jej spłytenie, a w konsekwencji obniżenie znaczenia Unii Europejskiej (UE) na arenie międzynarodowej.

Przed Polską i jej partnerami stoi szereg wspólnych wyzwań. Nie uda się z nimi zmierzyć, jeżeli w UE i państwach członkowskich utrzyma się niepokojąca tendencja odkładania istotnych decyzji na później. Dotyczy to kwestii tak strategicznych, jak: przyszłość rynku wewnętrznego, bezpieczeństwo energetyczne, tempo rozszerzenia UE, znalezienie rozwiązania dla problemów demograficznych czy presji migracyjnych, bezpieczeństwa obywateli oraz zagwarantowania korzystania z przyznanych swobód.

Wciąż także istnieje konieczność ścisłej współpracy wewnątrz UE w celu umocnienia wspólnej waluty – euro, przezwyciężenia skutków kryzysu gospodarczego i finansowego oraz stworzenia skutecznych mechanizmów, chroniących UE przed podobnymi wydarzeniami w przyszłości. Szybkość i sprawność podejmowania decyzji wydaje się niezbędna ze względu na opisane poniżej zjawiska.

Gospodarka. Na agendzie międzynarodowej dominować będzie kryzys i jego konsekwencje. Kluczową kwestią dla Zachodu jest powrót na tory trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz przywrócenie właściwej dynamiki unijnej wymiany handlowej (trendu wymiany handlowej, jaki UE odnotowywała przed kryzysem, czyli przed 2009r.), jako czynnika zapewniającego konkurencyjność gospodarki UE na globalnej mapie świata. Biorąc pod uwagę fakt, że społeczne konsekwencje pojawiają się z opóźnieniem, kryzys w wielu państwach nadal będzie odczuwalny. W perspektywie roku 2016 Europa i Stany Zjednoczone będą musiały nadal wprowadzać programy naprawcze, obniżać wydatki publiczne i modyfikować strategie rozwoju. Konieczne stanie się zapewnienie skutecznego zarządzania gospodarczego i odbudowanie konkurencyjności. W rezultacie, to właśnie interesy gospodarcze będą coraz intensywniej warunkować politykę zagraniczną.

Pozycja gospodarek wschodzących, nie zawsze chcących przestrzegać standardów w zakresie praw człowieka, praw pracowniczych i socjalnych, czy też dotyczących środowiska naturalnego, będzie się tymczasem umacniać. W 2010 r. Chiny zostały drugą gospodarką świata, a także największym światowym eksporterem. Stopniowo deklasują USA i kraje europejskie również w sferze inwestycji w państwach Ameryki Łacińskiej i Afryki. Chiny, Indie i wiele innych państw azjatyckich z powodzeniem konkurują usługami i towarami wytwarzanymi z udziałem wysoko kwalifikowanych pracowników w oparciu o niskie koszty pracy. Także w rankingach innowacyjności Chiny zbliżają się już do UE, która z kolei ustępuje wyraźnie pod tym względem Japonii i USA. Dystans rozwojowy pomiędzy światem zachodnim a wschodzącymi potęgami gospodarczymi nadal będzie się zmniejszał. Po raz pierwszy od stuleci Azja wydaje więcej na zbrojenia niż Europa (to znaczy europejscy członkowie NATO).

Spółeczeństwa niektórych krajów rozwiniętych znalazły się tymczasem na rozdrożu: jak znaleźć nowe źródła wzrostu, nie ograniczając dobrobytu, bezpieczeństwa socjalnego i wysokiego poziomu konsumpcji.

Świat wielobiegunowy. Prymat USA został zakwestionowany, a asertywność gospodarek wschodzących wzrasta. Pomimo kryzysu, większość państw azjatyckich, także Rosja, radykalnie zwiększa nakłady zbrojeniowe. W Europie tendencja jest odwrotna. Państwa europejskie, pomimo wydatków stanowiących ponad 40% amerykańskich, nie dysponują proporcjonalnymi zdolnościami militarnymi.

Schyłkowi świata jednobiegunowego towarzyszy niepewność co do trwałości ładu światowego. O pokoju lub wojnie coraz częściej decydować w najbliższych latach będą krucha regionalna dystrybucja sił, doraźne koalicje państw, czy tarcia wewnętrzne. Ewentualne pozyskanie przez niektóre państwa Bliskiego Wschodu i Azji Wschodniej broni nuklearnej spowodowałoby jeszcze większe zachwianie równowagi regionalnej. Obecny, nieszczerły system nieprolifracji zostałby wówczas podważony i wzrosłoby ryzyko konfliktu z użyciem broni masowego rażenia.

Nadchodzące lata będą czasem dyskusji nad usprawnieniem europejskiego systemu bezpieczeństwa. Jego terażniejszy kształt jest wypadkową wprowadzenia w życie nowej Koncepcji Strategicznej Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO), debaty w UE na temat rozwoju Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB) UE oraz dyskusji w Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), w ramach tzw. Procesu z Korfu. Jednak wyzwaniem pozostaje fakt, że niektóre gospodarki wschodzące uznają siłę militarną za jeden z najważniejszych wyznaczników potęgi i prestiżu. Sytuacja ta będzie wymagać od państw demokratycznych jasnego określenia swojej wizji i parametrów bezpieczeństwa oraz doboru odpowiedniego języka w ramach globalnego dialogu. Wyznawane przez Zachód wartości nie są już jedynym punktem odniesienia dla reszty świata. Model autorytarny, w powiązaniu z obietnicą dobrobytu, stał się - w oczach niektórych - realną alternatywą dla zachodniego uniwersalizmu.

W nadchodzących latach UE powinna na nowo zdefiniować swą rolę i miejsce na scenie globalnej, czego pochodną będzie jakość stosunków transatlantyckich, a także relacje z partnerami strategicznymi, przede wszystkim w wymiarze gospodarczym. Z racji tego, że żadne z państw UE nie jest w stanie samodzielnie kształtować zdarzeń globalnych ani istotnie wpływać na ich rozwój, zapewnienie spójności działań UE leży w interesie wszystkich jej członków.

Słabości instytucjonalne ładu światowego. Zachodzące w ostatnich dwóch dekadach procesy społeczne, polityczne i gospodarcze na świecie znacząco osłabiły reprezentatywność instytucji międzynarodowych. Populacja krajów rozwijających się gwałtownie wzrasta (przykładowo w ostatnich dwóch dekadach, populacja Nigerii wzrosła o ponad 60 proc., Indii o 40 proc., a Brazylii o 30 proc.), przy jednoczesnej stagnacji liczby ludności państw rozwiniętych (w Niemczech wzrost o 4 proc., z perspektywą malejącą). Na przemiany demograficzne nakłada się „przebudzenie polityczne” wielu krajów rozwijających się oraz obszarów dotychczas pogrążonych w stagnacji, czego przejawem była m.in. „arabska wiosna”. Ponadto, kryzys gospodarczy w największym stopniu dotknął państwa rozwinięte, osłabiając relatywnie siłę ich gospodarek. W wyniku tych procesów, rosnące potęgi gospodarcze coraz bardziej asertywnie domagają się proporcjonalnego do liczby ich mieszkańców i potencjału gospodarczego udziału w globalnym rządzeniu.

Kryzys, który rozpoczął się w 2008 r., mógł stać się katalizatorem przebudowy instytucji międzynarodowych, lepiej odpowiadających obrazowi współczesnego świata. Choć wzmocnieniu

uległo G20, reformy Banku Światowego (BŚ) i Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) pozostają, w przekonaniu wielu gospodarek wschodzących, niedostatecznie głębokie. Brakuje wiążących rozstrzygnięć dotyczących reformy Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). Bez większego wpływu na procesy decyzyjne w instytucjach międzynarodowych, rosnące potęgi nie będą gotowe wziąć na siebie większej odpowiedzialności za losy świata.

W Unii Europejskiej, zmiany przewidziane w Traktacie Lizbońskim miały zapewnić większą efektywność procesu decyzyjnego. W praktyce, w dobie kryzysu osłabieniu uległa decyzyjność na poziomie wspólnotowym, a partykularyzmy coraz częściej biorą górę nad myśleniem w kategoriach wspólnego dobra Unii. Daje o sobie znać ryzyko renacjonalizacji niektórych polityk unijnych. Wyrażane są również poglądy o potrzebie stworzenia dyrektoriatu państw unijnych o największym potencjale czy też intensyfikacji współpracy tylko w gronie Eurogrupy. Urzeczywistnienie tego pomysłu stanowiłoby poważne zagrożenie dla funkcjonowania projektu integracyjnego i interesów pomijanych w procesie decyzyjnym państw członkowskich UE, w tym Polski. Oznaczałoby to bowiem powstanie Unii Europejskiej dwóch, a nawet więcej prędkości, a tym samym prowadziło do dalszego osłabienia Europy względem rosnących potęg gospodarczych.

Nowe uwarunkowania rozwoju cywilizacyjnego Polski. Ostatnie lata były okresem stopniowego rozwoju Polski oraz wzmocnienia jej roli w strukturach europejskich i euroatlantycznych. Poziom Produktu Krajowego Brutto (PKB) *per capita* w Polsce wzrósł do ponad 60% średniej UE, w porównaniu do około 50% w momencie przystąpienia Polski do UE. Wskaźnik ten obrazuje jednocześnie poprawę sytuacji, ale i dystans do nadrobienia. Chociaż według niektórych statystyk Polska jest 20. gospodarką świata, to wciąż boryka się z zapóźnieniami cywilizacyjnymi. Na przykład, w *Global Innovation Index 2009-2010* Polska zajmuje dopiero 47. miejsce. Wskaźniki w innych dziedzinach, od stopy zatrudnienia, przez gęstość infrastruktury transportowej i internetowej, po poziom kapitału społecznego, pokazują skalę wyzwań. Kluczem do odrobienia zapóźnień jest modernizacja, oparta na sprawdzonych receptach budowy gospodarki opartej na wiedzy.

Polska polityka zagraniczna będzie w większym stopniu angażować się w realizację celów modernizacyjnych kraju. Wyrównanie poziomu rozwoju w stosunku do Zachodu i Północy Europy przyczyni się do umocnienia pozycji międzynarodowej Polski, ze szczególnym uwzględnieniem jej roli w UE i Europie Środkowo-Wschodniej. Polityka migracyjna powinna sprzyjać rozwiązywaniu problemów demograficznych, ale bez tworzenia przyszłych problemów społecznych i kulturowych; stosunki z krajami-eksporterami surowców energetycznych, między innymi w oparciu o współpracę wielostronną w UE w ramach zewnętrznego wymiaru polityki energetycznej, powinny służyć długoterminowemu bezpieczeństwu energetycznemu kraju, a polityka fiskalna powinna dać Polsce odpowiedni status, gdy dyskutowana jest przyszłość strefy euro. Tylko w ten sposób Polska będzie mogła rzeczywiście wpływać na kierunki integracji europejskiej. Proces ten ma miejsce w obliczu trudnych wyzwań demograficznych, energetyczno-klimatycznych i innych oraz konieczności pogodzenia stabilności fiskalnej z intensywnym rozwojem – ze zbudowaniem nowych przewag konkurencyjnych. Potrzebny jest również kapitał intelektualny o nowej jakości: nastawiony na wyławianie talentów, wyrównywanie szans, umiejętność współpracy oraz oparty na zaufaniu. Wszystkie te czynniki będą miały wpływ na budowę konkurencyjnej, zaawansowanej technologicznie i bogatej w innowacje gospodarki.

Cele polityki zagranicznej. Działania Polski na arenie międzynarodowej stanowią odzwierciedlenie wartości, będących fundamentem polskiej państwowości: demokracji, rządów prawa, poszanowania praw człowieka i solidarności. Polityka zagraniczna ma strzec niepodległości państwa, oraz integralności terytorialnej. Ma działać na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, zachowania jego dziedzictwa, ochrony środowiska naturalnego, pomnażania dobrobytu i wysokiego poziomu rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego. Droga do realizacji tych celów wiedzie poprzez kształtowanie przyjaznego otoczenia państw i podmiotów pozapaństwowych m.in. poprzez umacnianie kontaktów międzyludzkich i kulturowych. Polska polityka zagraniczna osiągnie powyższe cele, realizując następujące priorytety:

- **Silna Polska w silnej unii politycznej:**

Budowanie Unii konkurencyjnej, solidarnej i otwartej oraz bezpiecznej; ponoszenie współodpowiedzialności za przyszłość integracji europejskiej w interakcji z troską o poszanowanie interesów Polski przez pozostałych członków; konstruktywne uczestnictwo w procesie decyzyjnym UE na rzecz sukcesu zarówno Polski na arenie europejskiej, jak i UE na arenie globalnej.

- **Polska jako wiarygodny sojusznik w stabilnym łańdże euroatlantyckim:**

Rozwój własnych zdolności odstraszania i utrzymanie wiarygodności NATO jako sojuszu obronnego; rozwijanie zdolności UE w sferze samodzielnych oraz komplementarnych wobec NATO środków i zasobów budowania bezpieczeństwa; udział w budowie środków wzajemnego zaufania pomiędzy Zachodem a Rosją; ścisła współpraca z Ukrainą i innymi państwami Europy Wschodniej i Kaukazu Południowego; zwalczanie terroryzmu i przeciwdziałanie proliferacji broni masowego rażenia.

- **Polska otwarta na różne wymiary współpracy regionalnej:**

Współpraca z Zachodem na rzecz bezpieczeństwa i silnej gospodarki; otwarcie i solidarność ze Wschodem; korzystanie z wzorców Północy w trosce o jakość życia obywateli; partnerstwo z Południem w realizacji wspólnych celów cywilizacyjnych; umacnianie współdziałania państw Grupy Wyszehradzkiej.

- **Strategia polskiej współpracy rozwojowej, promocji demokracji i praw człowieka:**

Zwiększenie roli współpracy rozwojowej w polityce zagranicznej Polski tak, aby także ten zakres działalności międzynarodowej wpływał na bezpieczeństwo Polski oraz stabilność jej sąsiadów i partnerów współpracy rozwojowej; wspieranie działań służących upowszechnianiu praw człowieka, rządów prawa i demokracji w celu kształtowania przyjaznego środowiska międzynarodowego i zapobiegania konfliktom.

- **Promocja Polski za granicą:**

Wypracowanie kampanii promocyjnej, która wpłynie na wzmocnienie pozycji Polski w Europie i na świecie, a także uczyni Polskę krajem bardziej konkurencyjnym i silniej przyciągającym inwestorów i turystów. Rozwój polskiej gospodarki, w szczególności promocja eksportu.

- **Nowa jakość w relacjach z Polonią i Polakami za granicą:**

Realizacja nowej strategii polonijnej: partnerska współpraca z Polonią i Polakami za granicą, prowadząca do uzyskania zrozumienia i skutecznego poparcia dla polskiej racji stanu i polskiej polityki zagranicznej oraz skorzystanie z potencjału Polonii i Polaków za granicą do promocji i budowy pozytywnego wizerunku Polski w świecie.

- **Skuteczna służba zagraniczna:**

Dalsza modernizacja MSZ: profesjonalna dyplomacja, oparta na prawidłowym doborze kadr i funkcjonowaniu struktur służby zagranicznej; poprawa spójności i koordynacji działań międzynarodowych podejmowanych przez MSZ, inne organy administracji, instytucje i organizacje pozarządowe; nowoczesna infrastruktura budująca wizerunek państwa.

Najważniejsze kierunki aktywności polityki zagranicznej

Polska polityka europejska

Polską wizję zjednoczonej Europy można scharakteryzować za pomocą trzech haseł: **konkurencyjność, solidarność, otwartość**.

Istotne jest dążenie do głębszej integracji europejskiej - zarówno gospodarczej jak i politycznej. Należy także wzmocnić instytucje europejskie, aby mogły skutecznie realizować powierzone im zadania. W koncepcji docelowej pożądane jest, aby Unia Europejska przybrała postać unii politycznej. Nie należy tej wizji traktować jako super państwa eliminującego gospodarcze czy tożsamościowe interesy poszczególnych państw członkowskich. Z punktu widzenia Polski następujące elementy są pożądane: wydajny i skuteczny jednolity rynek, w tym jednolity rynek cyfrowy oraz jednolity rynek energii; efektywnie funkcjonujący europejski rynek pracy, bez barier w swobodnym przemieszczaniu się pracowników w zakresie uznawania ich kwalifikacji zawodowych czy przenoszenia praw emerytalnych; stworzona Europejska przestrzeń badawcza; ambitny budżet UE, z odpowiednim udziałem polityki spójności i wspólnej polityki rolnej.

Konkurencyjność

Lata 2012-2016 przyniosą Unii wiele dylematów, w rozwiązywaniu których Polska powinna odgrywać istotną rolę. Kryzys gospodarczy i finansowy uwidocznili słabość konstrukcji unii walutowej o wspólnej polityce pieniężnej i niewystarczającej koordynacji polityki fiskalnej.

Konsekwencje kryzysu będą odczuwalne jeszcze długo. Po okresie wzmożonych wydatków publicznych nastąpią lata stabilizacji fiskalnej. Proces reformy gospodarczej w państwach UE to nie tylko poszukiwanie oszczędności, ale także zrównywanie i podnoszenie wieku emerytalnego oraz poszerzanie bazy podatkowej. To również możliwa eskalacja negatywnych nastrojów społecznych, skutkujących wzmocnieniem populizmów i zmianami na scenach politycznych – narodowych i europejskiej.

Istnieje konieczność poprawy funkcjonowania strefy euro. Ze względu na potencjalne szkody dla całego projektu integracji europejskiej, kluczowe jest stworzenie takiej architektury współpracy, w tym zarządzania gospodarczego, aby nie nastąpiło pogłębienie podziału między państwami strefy euro oraz spoza niej. Akcesja Polski do strefy euro będzie mogła nastąpić dopiero wtedy, gdy warunki w niej panujące ulegną stabilizacji, a Polska będzie na to przygotowana pod względem makroekonomicznym i prawnym. Rozwiązaniem, które powinno wpłynąć na zwiększenie globalnej konkurencyjności UE jest dokończenie budowy jednolitego rynku. Dlatego tak ważne jest umocnienie Komisji Europejskiej w roli strażnika traktatów, także w odniesieniu do polityki ochrony konkurencji. Konieczne jest eliminowanie praktyk protekcyjnych, które są często ubierane w hasła socjalne i ekologiczne. Niezbędne jest także restrukturyzowanie nierentownych przedsiębiorstw, usuwanie barier administracyjnych dla firm oraz konsekwentne poszerzanie swobody w zakresie świadczenia usług.

Unia może i powinna dalej odgrywać aktywną rolę w gospodarce globalnej. Istotne jest zapewnienie spójnego głosu UE w G20 oraz organizacjach międzynarodowych, a także w relacjach z partnerami

strategicznymi, w tym przede wszystkim z największymi gospodarkami świata (USA i Chiny) oraz tzw. wschodzącymi gospodarkami.

Problemem wielu państw europejskich są przestarzałe sektory przemysłowe, niska innowacyjność, nikłe nakłady na badania i rozwój (B+R). Zapewnienie wydatków prywatnych i publicznych na B+R na poziomie co najmniej 3% PKB jest podstawowym - w wielu krajach wciąż niezrealizowanym - celem strategii „Europa 2020”.

Solidarność

Słowo „solidarność” jest bliskie Polakom. To Polska, za sprawą wielkiego ruchu społeczno-politycznego lat 80-tych, wprowadziła je do międzynarodowego obiegu idei. Niestety, postulat dotyczący Europy solidarnej nie zawsze znajduje odzwierciedlenie w rzeczywistości.

Skala dysproporcji w rozwoju krajów UE jest nadal olbrzymia: różnice w PKB *per capita* pomiędzy najbogatszym a najbiedniejszym krajem UE są aż siedmiokrotne. Potęguje to różnicę wyzwań stojących przed państwami członkowskimi. W przypadku Polski priorytety rozwojowe dotyczą nie tylko wyzwań zidentyfikowanych w strategii „Europa 2020”, takich jak pozyskiwanie technologii przyszłości, ale także zapewnienie nowoczesnej infrastruktury twardej – autostrad, kolei, przesyłowej infrastruktury energetycznej czy inwestycji komunalnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jak również infrastruktury społecznej, w tym ochrony zdrowia. Duże znaczenie ma rozwój Transeuropejskich Sieci Transportowych (TEN-T), oraz europejskiej infrastruktury energetycznej w ramach korytarzy energetycznych, zapewniających spójność wewnętrzną UE oraz wpływających na rozwój społeczny i gospodarczy jej państw członkowskich.

Solidarność europejska to także dążenie do wyrównywania dysproporcji w poziomie rozwoju. Dobrze, że w perspektywie budżetowej 2007-2013 dział „Spójność dla Wzrostu i Zatrudnienia” stanowi znaczącą część budżetu UE (36%). Jest to nie tylko najważniejsze narzędzie realizacji zasady solidarności, ale także środek służący poprawie konkurencyjności gospodarki europejskiej. W okresie finalizowania szczegółów nowej perspektywy finansowej, Polska będzie stać na straży tej fundamentalnej europejskiej zasady. Kolejny budżet unijny powinien być budżetem ambitnym, zwłaszcza że do istniejących kompetencji UE zostały w ostatnich latach dodane nowe.

W dobie zwiększającego się globalnego popytu na żywność, zróżnicowane i wysoko wyspecjalizowane rolnictwo jest atutem Europy. Dążenie do postępu w rolnictwie może także generować powstawanie nowoczesnych technologii. Umiejętnie kreowana Wspólna Polityka Rolna UE powinna sprzyjać wzrostowi efektywności produkcji, zagwarantowaniu bezpieczeństwa dostaw żywności i stabilności rynku wewnętrznego, zdynamizować wiele gałęzi przemysłu. Ważne jest przy tym zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich uwzględniającego podniesienie standardów jakości życia i pracy mieszkańców tych obszarów, roztropne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego oraz troska o wartości kulturowe danego obszaru będące wyznacznikiem tożsamości europejskiej. Polska będzie systematycznie dążyć do wyrównywania dopłat bezpośrednich dla rolników pracujących w różnych krajach Unii.

Solidarność europejska dotyczy także kontraktu międzypokoleniowego. Europejczycy przeciętnie żyją coraz dłużej i mają mniej potomstwa. Niezbędne staje się opracowanie programów polityki

prorodzinnej na rzecz odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych. Potrzebna jest także zmiana fundamentów europejskich systemów zabezpieczenia społecznego. Należy rozbudować systemy opieki nad osobami starszymi i dziećmi, a także zapewnić pełniejszy udział kobiet w rynkach pracy. Konieczne będzie również znalezienie rozwiązań w zakresie podnoszenia i zrównywania wieku emerytalnego, a także zmierzających do poprawy stanu zdrowia społeczeństwa oraz łagodzenia skutków starzenia się populacji. Polska będzie wspierać reformy systemu emerytalnego (także na szczeblu wspólnotowym), zwłaszcza że po zmianach z 1999 r. może być dla innych przykładem.

UE potrzebuje również wspólnej polityki energetycznej opartej na solidarności tworzących ją państw. Wynika to z prostej konstatacji: w 2030 r. zapotrzebowanie na energię będzie wyższe niż obecnie, przy czym ponad 60% surowców kopalnych pochodzić będzie spoza Europy, często z państw niestabilnych czy rządzonych przez reżimy autorytarne. Aby uniknąć nadmiernego uzależnienia od dostaw z tych krajów potrzebne są działania prowadzące do zróżnicowania struktury importu energii i nośników energii, przede wszystkim zwiększenia i zróżnicowania źródeł i dróg importu węgłowodorów na poziomie poszczególnych krajów członkowskich, działania z zakresu efektywności energetycznej oraz zapewnienie zrównoważonego energy-mix z udziałem energii ze źródeł odnawialnych na większą skalę niż dotychczas przy uwzględnianiu lokalnej specyfiki i warunków klimatyczno-przyrodniczych. Sprzyjać temu będzie także aktywność Polski na rzecz wspierania przez politykę UE, na poziomie legislacyjnym jak i bieżącej działalności organów UE, rozwoju własnej bazy surowcowej, zwłaszcza gazu i ropy ze złóż niekonwencjonalnych. Konieczne jest także wspieranie przez UE rozwoju własnej bazy surowcowej. Zasobami tymi oprócz źródeł odnawialnych są także paliwa kopalne, zarówno konwencjonalne, jak węgiel kamienny, węgiel brunatny, a także niekonwencjonalne, jak gaz ziemny ze złóż niekonwencjonalnych, z zachowaniem ochrony środowiska. Wykorzystywanie złóż zlokalizowanych w UE jest ważnym gwarantem niezależności energetycznej UE. W duchu solidarności powinien być postrzegany wybór przez państwa członkowskie ich „energy mix”. Często wybór energy mix podyktowany jest względami historycznymi i naturalnymi (występowanie zasobów). W interesie Polski jest zatem, aby UE nie rezygnowała z paliw kopalnych w imię redukcji emisji, które i tak będą utrzymywane na znaczącym poziomie w innych regionach świata.

Bezpieczeństwo energetyczne dotyczy nie tylko gospodarki, ale także miejsca Polski na geopolitycznej mapie Europy. Kluczowy jest rozwój jednolitego rynku energii, wzmocnienie bezpieczeństwa i zwiększanie efektywności wykorzystania surowców. Kluczowe będzie wdrażanie regulacji w zakresie bezpieczeństwa dostaw gazu i tzw. trzeciego pakietu liberalizacyjnego.

Bezpieczeństwo energetyczne to także dywersyfikacja źródeł zaopatrywania i tras przesyłu. Niezbędne są systemowe zmiany na poziomie UE: większe otwarcie na surowce z basenu Morza Kaspijskiego, budowa konkurencyjnych tras przesyłowych oraz tworzenie połączeń między sieciami (interkonektorów). Wsparcia wymaga rozwój nowoczesnych technologii, zwłaszcza w zakresie przetwarzania gazu LNG, niskoemisyjnego spalania węgla i tworzenia nowych typów reaktorów w energetyce jądrowej. W ramach polityki na poziomie Unii Europejskiej Polska powinna wskazywać na zróżnicowany poziom bezpieczeństwa energetycznego w poszczególnych państwach członkowskich.

Równie istotna jest dostępność innych surowców, w tym na przykład metali ziem rzadkich. Coraz większa liczba krajów posiadających surowce, prowadzi politykę ich ochrony w celu uzyskania

przewagi gospodarczej. Dostęp do surowców mineralnych i ich cenowa przystępność warunkują prawidłowe funkcjonowanie gospodarki UE i jej konkurencyjności.

W obszarze walki ze zmianami klimatycznymi należy kontynuować misję UE na poziomie globalnym oraz stymulować rozwój technologii przyjaznych środowisku. Długofalowym celem jest Europa niskoemisyjna (efektywna energetycznie i wykorzystująca na znaczną skalę odnawialne źródła energii) i Polska konsekwentnie do niego zmierza. Jednocześnie polityka walki ze zmianami klimatycznymi wymaga dużych nakładów inwestycyjnych i uwzględnienia interesów wszystkich państw członkowskich. Uzależnienie od węgla kamiennego i brunatnego jako źródła energii, w dobie redukcji emisji dwutlenku węgla, niesie ze sobą duże koszty dostosowawcze, szczególnie dla Polski. W Polsce udało się obniżyć ogólną emisję dwutlenku węgla o 30% w stosunku do 1988 roku. Jest to redukcja znacznie głębsza niż w przypadku zamożnej Holandii i głębsza niż w wielu innych państwach UE (np. Belgia, Hiszpania). Konkretne działania na rzecz redukcji emisji CO₂ powinny być podejmowane nie tylko w ramach UE, ale również na poziomie globalnym. Wyhamowanie wzrostu temperatury do 2 stopni Celsjusza wymaga prawnie wiążących zobowiązań redukcyjnych ze strony wszystkich krajów rozwiniętych oraz krajów o szybko rozwijających się gospodarkach, będących głównymi emitentami gazów cieplarnianych. Jednostronne działania UE w skali globalnej nie będą skuteczne, a mogą negatywnie wpłynąć na pozycje konkurencyjną gospodarek poszczególnych państw członkowskich UE lub powodować spory handlowe z krajami trzecimi. Należy mieć na uwadze, że cele Polski w ramach Unii Europejskiej mogą się różnić od celów prezentowanych przez inne państwa członkowskie. Istotne jest współkształtowanie stanowiska UE w zakresie ochrony środowiska (w tym walki ze zmianami klimatycznymi) przez Polskę.

Otwartość

Unia powinna nauczyć się łączyć podejście do migracji z wysokimi standardami bezpieczeństwa publicznego oraz skuteczną polityką integracyjną. W tym kontekście należy również dążyć do zapewnienia efektywnego systemu zarządzania strefą Schengen, który przyczyni się do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla zdolności państw członkowskich do kreowania polityki migracyjnej.

Jednym z niekwestionowanych sukcesów UE jest polityka rozszerzenia, która tylko w XXI wieku doprowadziła do zwiększenia liczby państw członkowskich o blisko połowę. Rozwój cywilizacyjny Polski w ostatnich dwudziestu latach jest niezbitym dowodem na sukces tej polityki. Korzyści z rozszerzenia nie były jednostronne - przyczyniło się ono do rozwoju i bogactwa całej zjednoczonej Europy. Handel pomiędzy „starymi” a „nowymi” państwami członkowskimi, stabilność polityczna i społeczna po obu stronach dawnej Żelaznej Kurtyny to dobrodziejstwa dotyczące wszystkich uczestników tego procesu.

UE powinna kontynuować proces rozszerzenia. Taka postawa jest logiczną konsekwencją unijnego wizerunku budowanego przez dekady jako wspólnoty otwartej, demokratycznej i praworządnej. Kryzys gospodarczy czy krótkowzroczny protekcyjizm nie powinien stanowić pretekstu do jego zamrażania. Zjednoczona Europa w oczach wielu obywateli państw aspirujących do członkostwa jest bodźcem do wprowadzania trudnych i niepopularnych reform. Proces integracji europejskiej sprzyja też rozszerzeniu sfery stabilności w Europie i jej otoczeniu, a zatem wzmacnia bezpieczeństwo europejskie. Wspierając aspiracje akcesyjne, zwłaszcza Ukrainy, Mołdawii oraz państw Bałkanów

Zachodnich, Kaukazu Południowego i Turcji, Polska będzie służyć im pomocą w transformacji politycznej i gospodarczej.

Zwiększenie bezpieczeństwa Polski związane jest także z włączeniem sąsiadów w procesy modernizacji politycznej, gospodarczej i społecznej, promowane przez Unię Europejską. W dłuższym okresie, perspektywę integracyjną powinny też mieć kraje Partnerstwa Wschodniego, w tym również Białoruś, jeśli tylko wróci na drogę demokratyzacji. Należy jednak pamiętać, że proces rozszerzenia uwarunkowany będzie w dalszym ciągu wypełnianiem przez państwa kandydujące kryteriów akcesyjnych.

Otwartość to także oparte na zasadzie partnerstwa stosunki z krajami trzecimi. UE ma już do dyspozycji stosowny instrument: Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ). Ma on również służyć skutecznej koordynacji zewnętrznych działań podejmowanych przez Unię. W interesie UE – w tym Polski – jest, aby udział państw członkowskich w ESDZ był proporcjonalny do liczby ich ludności. Tylko wówczas nowy korpus dyplomatyczny będzie posiadał niezbędną legitymację obywateli i państw członkowskich UE.

To, jak Unia Europejska jest postrzegana na arenie globalnej, w dużej mierze zależy od tego, jakie ma zdolności oddziaływania na swe otoczenie regionalne: czy potrafi zapewnić sobie stabilne, rozwijające się sąsiedztwo oraz pozytywnie wpłynąć na rozwiązywanie konfliktów. Ważnym komponentem działań na rzecz stabilności sąsiedztwa i wzmocnienia zewnętrznej roli UE jest Europejska Polityka Sąsiedztwa (EPS). Proces zbliżania Unii Europejskiej i jej sąsiadów powinien być przejrzysty i oparty na wyraźnych, obowiązujących wszystkich uczestników, zasadach. Orientacja śródziemnomorska działań UE nie może być rozwijana kosztem współpracy z Europą Wschodnią i Kaukazem Południowym. Kluczowy dla UE jest również rozwój Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) UE oraz Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości, który jednak będzie procesem długotrwałym. Docelowo WPBiO powinno pozyskać zdolności wojskowe i cywilne, które będą dobrze uzupełniały transatlantycki system bezpieczeństwa.

Szczególne znaczenie mają relacje UE-USA. Stany Zjednoczone odgrywają istotną rolę zarówno w relacjach gospodarczych i politycznych (stosunki z Rosją, konflikt bliskowschodni, Afganistan, Pakistan, Sudan etc.), jak i w sprawach bezpieczeństwa. Polsce zależy, aby relacje te kształtowały się harmonijnie i przynosiły konkretne efekty. Gospodarczy wymiar relacji transatlantyckich wymaga jednak poszukiwania nowych sposobów na zacieśnianie współpracy. Dotyczy to zarówno dialogu regulacyjnego, jak i usuwania barier administracyjnych. Ewentualne zawarcie w przyszłości umowy o wolnym handlu pomiędzy UE i USA sprzyjałoby dalszemu zacieśnieniu relacji gospodarczo-handlowych pomiędzy dwoma dużymi centrami gospodarczymi świata.

Otwartość – choć w innych wymiarach – to także cecha relacji Unii z partnerami strategicznymi (Brazylia, Chiny, Indie, Japonia etc). W interesie UE i państw członkowskich jest prowadzenie spójnej, aktywnej polityki zagranicznej. Porozumieniom strategicznym często brakuje treści i dynamiki, a działania UE, zmierzające do wypracowywania jednolitego stanowiska (np. na forum G20) stają się zakładnikiem stanowisk narodowych. W dłuższej perspektywie szkodzi to interesom całej Unii.

Polska jest otwarta na unijny dialog z Rosją i zamierza wesprzeć program modernizacji tego kraju, rozumiany jako rządy prawa, pluralizm polityczny, wolność słowa, czy społeczeństwo traktowane podmiotowo. Jednak kluczowe znaczenie będzie miała determinacja samej Rosji. Ewentualne powodzenie tego procesu stałoby się również sukcesem UE.

ramy reżimów kontroli zbrojeń i omawianie tej sprawy w kontaktach wielostronnych.

Zadania:

- stopniowa realizacja celów Strategii „Europa 2020”;
- adekwatny do rozwoju sytuacji postęp w drodze do członkostwa w strefie euro;
- utrzymanie ambitnego budżetu UE w perspektywie finansowej 2014-2020 z odpowiednim udziałem polityki spójności i wspólnej polityki rolnej; wyrównywanie poziomu dopłat bezpośrednich dla rolników;
- dokończenie budowy jednolitego rynku w UE oraz wspieranie działań na rzecz konkurencyjności Unii, w tym kształtowanie wspólnej polityki handlowej właściwie realizującej unijne interesy gospodarcze na świecie, poprzez kierowanie się zasadą wzajemności, jako zewnętrzny wymiar pogłębionego jednolitego rynku;
- stworzenie efektywnej wspólnej polityki energetycznej UE: rozwój jednolitego rynku energii, poprawa bezpieczeństwa dostaw, zwiększenie efektywności energetycznej, przeniesienie akcentu z „gospodarki niskowęglowej” na „gospodarkę niskoemisyjną”, wspieranie poszukiwań gazu ziemnego i ropy ze złóż niekonwencjonalnych;
- działania na rzecz pełnego wdrożenia już uzgodnionych w 2008 r. decyzji w kwestii ograniczenia emisji przez Unię Europejską o 20 procent do roku 2020. Brak jest uzasadnienia ich korekty. Działania na rzecz określenia polityki klimatycznej UE do 2030 r., która powinna respektować suwerenne prawo państw członkowskich do decydowania o strukturze swojego koszyka paliwowego oraz będzie dostosowana do poziomu rozwoju i struktur gospodarek państw członkowskich, aby redukując emisje jednocześnie wspierać rozwój gospodarczy w całej UE, nie utrudniając przy tym działań na rzecz stabilizacji finansów publicznych;
- wzmocnienie wpływu na realizację polityki wschodniej oraz przyszłość EPS;
- zapewnienie spójnego głosu UE w G20, organizacjach międzynarodowych, a także w relacjach z partnerami strategicznymi;
- aktywne uczestnictwo w działaniach Unii Europejskiej zmierzających do stworzenia efektywnego systemu kontroli migracji, zagwarantowanie bezpieczeństwa i zapobieganie zagrożeniom terrorystycznym.

Bezpieczeństwo

Dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski kluczowe znaczenie ma utrzymanie i rozwój własnych zdolności obronnych, które powinny być postrzegane jako wkład do bezpieczeństwa Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej. Warunkiem skutecznej realizacji polskiej polityki bezpieczeństwa jest również utrzymanie przez nas wpływu na ewolucję NATO i UE oraz zachowanie potencjału tych struktur. Ważne dla Polski jest również zachowanie bliskich stosunków z USA, które mimo osłabienia wynikającego z kryzysu gospodarczego i kosztownego zaangażowania w Afganistanie i Iraku, pozostaną w najbliższych latach kluczowym aktorem w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego. Istotne pozostaje utrzymywanie dobrych relacji z sąsiadami oraz współdziałanie z kluczowymi partnerami z NATO i UE. W praktyce zatem, polska polityka bezpieczeństwa nie wymaga redefinicji założeń, a jedynie wzmocnienia wysiłków w wymienionych obszarach i skutecznego urzeczywistniania przyjętych celów.

Choć w najbliższych latach ryzyko konfliktu zbrojnego w bezpośrednim sąsiedztwie lub na terytorium Polski będzie niewielkie, to – w dłuższej perspektywie – nie można wykluczyć pojawienia się zagrożeń, również o charakterze konwencjonalnym. Trwałe zapewnienie bezpieczeństwa będzie wymagało posiadania odpowiedniego potencjału obronnego, wzmocnionego przez wsparcie sojusznicze, ale także współpracy politycznej i sprawnej dyplomacji. By to osiągnąć, niezbędne będzie utrzymanie odpowiedniego tempa rozwoju gospodarczego, a przede wszystkim zmniejszanie dystansu technologicznego do najbardziej rozwiniętych państw.

Wielkim wyzwaniem dla efektywności polityki bezpieczeństwa będzie zapewnienie odpowiedniego poziomu wydatków na obronność. Występująca w dobie kryzysu tendencja do znaczących oszczędności w tej sferze jest do pewnego stopnia zrozumiała. Nie powinna jednak prowadzić do *quasi* demilitaryzacji Europy, szczególnie w świetle rosnących nakładów na zbrojenia w innych częściach świata. Polska, utrzymująca przez najbliższe lata wydatki na poziomie 1,95% PKB, winna być w NATO i UE adwokatem zachowania potencjału obronnego w Europie. Ważny będzie także udział i promowanie międzynarodowych inicjatyw rozwoju zdolności obronnych (w obu organizacjach oraz w stosunkach dwustronnych), których realizacja na poziomie narodowym jest obecnie nieopłacalna finansowo, bądź niecelowa.

W perspektywie najbliższych kilku lat coraz większe wyzwanie dla bezpieczeństwa mogą stanowić tzw. nowe zagrożenia, takie jak: terroryzm, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, ataki na systemy informatyczne, w tym na systemy wojskowe, manipulowanie dostawami nośników energii lub napięcia na tle dostępu do nich. Ryzyko destabilizacji będzie także płynąć z wewnątrz państw, określanych jako upadłe lub kruche oraz wynikać z nierozwiązanych konfliktów lokalnych i regionalnych, zwłaszcza w sąsiedztwie UE.

Sojusz Północnoatlantycki i relacje transatlantyckie

NATO pozostanie głównym, wielostronnym instrumentem polskiej polityki bezpieczeństwa w wymiarze polityczno-wojskowym. Dla przyszłości Sojuszu istotne jest utrzymanie jego obronnego charakteru i zachowanie równowagi między zdolnościami NATO w zakresie wspólnej obrony a zaangażowaniem w operacje poza obszarem traktatowym. Nowa Koncepcja Strategiczna Sojuszu,

przyjęta na szczycie w Lizbonie w listopadzie 2010 r. zawiera szereg elementów istotnych dla bezpieczeństwa Polski, Europy i wspólnoty transatlantyckiej. Poza silnym potwierdzeniem ważności art. 5 szczególne znaczenie ma utrzymanie polityki „otwartych drzwi” do NATO dla wszystkich krajów europejskich, które spełnią kryteria członkostwa, a także gotowość Sojuszu do strategicznego partnerstwa z Rosją, opartego na zasadzie wzajemności. Podkreślenia wymaga także decyzja o rozwijaniu zdolności Sojuszu w zakresie obrony przeciwrakietowej oraz poważne potraktowanie w agendzie tej organizacji tzw. nowych wyzwań.

Polska pozostanie orędownikiem rozszerzenia NATO o państwa aspirujące do członkostwa, które spełniają jego kryteria. Wspierając aspiracje akcesyjne, zwłaszcza Mołdawii oraz państw Bałkanów Zachodnich i Kaukazu Południowego, Polska będzie służyć im pomocą w transformacji politycznej i gospodarczej.

Stosunki transatlantyckie stanowią fundament polityki bezpieczeństwa Zachodu. W tym kontekście ważne jest utrzymanie amerykańskiego zaangażowania w sprawy bezpieczeństwa w Europie. Harmonizacji stosunków transatlantyckich służy też zacieśnianie stosunków UE ze Stanami Zjednoczonymi. Dla Polski istotne będzie pełne wykorzystanie możliwości stworzonych przez zinstytucjonalizowane, bilateralne formy konsultacji z USA w sferze bezpieczeństwa (Dialog Strategiczny, Grupa Konsultacyjna ds. Współpracy Strategicznej, Grupa Wysokiego Szczebla ds. Współpracy Obronnej) i pełna realizacja polsko-amerykańskiej Deklaracji o współpracy strategicznej z 2008 r. Współpraca ta ma sprzyjać ulokowaniu sojuszniczej infrastruktury obronnej na terytorium Polski, zwłaszcza elementów systemu obrony przeciwrakietowej.

W perspektywie 2014 r. wyzwaniem dla Sojuszu, w tym Polski, będzie doprowadzenie do sprawnego przekazania odpowiedzialności za bezpieczeństwo w Afganistanie władzom w Kabulu, zgodnie z ustalonym harmonogramem. Sposób zakończenia operacji w tym kraju będzie miał znaczenie dla wiarygodności sojuszniczej i efektywnej współpracy transatlantyckiej, niosąc poważne konsekwencje dla Polski.

Rozwój Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB) oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO)

Polska będzie wspierać rozwój Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa, w tym Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony.

Kluczowe jest wzmocnienie struktur dowodzenia i instrumentów (w tym Grup Bojowych UE), zaangażowanie organizacji w operacje zarządzania kryzysowego, a także rozwój zdolności wojskowych i cywilnych państw unijnych. Istotną sprawą jest wypracowanie rozwiązań usprawniających proces przygotowywania misji UE oraz współpracę NATO-UE na poziomie politycznym, operacyjnym i w zakresie budowy zdolności. Celem jest budowanie WPBiO komplementarnej względem zadań Sojuszu.

W perspektywie średnio- i długookresowej Polska będzie zabiegać o większe wykorzystanie instrumentów UE, w tym WPBiO, do transformacji krajowych sił zbrojnych oraz integracji polskiego sektora obronnego z europejskim, z jednoczesną jego ochroną i świadomym podnoszeniem poziomu konkurencyjności.

Zaangażowanie w proces rozbrojenia i stabilizacji w regionie i na świecie

Polska będzie angażować się w umacnianie bezpieczeństwa europejskiego, podkreślając potrzebę usprawnienia mechanizmów już istniejących w ramach UE, NATO i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE). Forum OBWE jest najlepszą platformą do pogłębionej debaty na temat bezpieczeństwa europejskiego. Zamierzamy wnieść swój wkład do tej dyskusji. Szczególną uwagę OBWE powinna skierować na rozwiązywanie tzw. zamrożonych konfliktów.

W Europie istotną kwestią będzie przyszłość reżimu kontroli zbrojeń konwencjonalnych. Dotychczasowy system, oparty na Traktacie o Konwencjonalnych Siłach Zbrojnych (CFE), Traktacie o Otwartych Przystawach oraz szeregu porozumień politycznych, jest kwestionowany przez niektóre państwa. W ciągu najbliższych kilku lat można spodziewać się propozycji jego modyfikacji. Uczestnicząc w dyskusji w tej sprawie, Polska będzie dbała, aby w toku negocjacji nie zostały przyjęte rozwiązania dyskryminujące część państw europejskich.

Ważną rolę w rozwiązywaniu problemów globalnych, w tym dotyczących zwalczania terroryzmu, rozbrojenia, nieprolifracji broni masowego rażenia czy też innych zagadnień związanych z bezpieczeństwem odgrywa Organizacja Narodów Zjednoczonych. Niezbędne jest wzmocnienie wysiłków w tych dziedzinach. W kwestii taktycznej broni jądrowej, konieczne jest jej włączenie w ramy reżimów kontroli zbrojeń i omawianie tej sprawy w kontaktach wielostronnych.

Zadania:

- rozwój własnych zdolności obronnych jako wkład w bezpieczeństwo Sojuszu Północnoatlantyckiego;
- utrzymanie podstawowej funkcji i tożsamości NATO jako euroatlantyckiego Sojuszu obronnego oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu inwestycji NATO w infrastrukturę obronną w Polsce;
- wzmocnienie struktur dowodzenia i reagowania kryzysowego w ramach WPBiO w duchu komplementarności wobec NATO;
- współkreowanie polityki bezpieczeństwa UE i NATO wobec Rosji i państw Europy Wschodniej;
- uczestnictwo w misjach NATO i UE oraz oddziaływanie na kierunki dyskusji wewnątrz obu organizacji nt. zaangażowania operacyjnego, zwłaszcza w Afganistanie i na Bałkanach;
- wspieranie prac nad stworzeniem kompleksowego systemu obrony przeciwrakietowej NATO;
- wniesienie wkładu do prac nad usprawnieniem systemu redukcji i kontroli zbrojeń konwencjonalnych w Europie oraz dążenie do włączenia taktycznej broni jądrowej w ramy reżimu kontroli zbrojeń.

Polska otwarta na różne kierunki i wymiary współpracy regionalnej

Zachowanie dobrych stosunków z sąsiadami jest jednym z filarów bezpieczeństwa Polski. Dlatego też należy kontynuować politykę budowy zarówno współpracy bilateralnej, jak i wzmacniania struktur regionalnych (np. Grupa Wyszehradzka, Rada Państw Morza Bałtyckiego) czy inicjatyw europejskich, takich jak Partnerstwo Wschodnie.

Zachód

Polska uważa Niemcy i Francję za swoich kluczowych partnerów politycznych i gospodarczych na kontynencie i zamierza utrzymać osiągnięty poziom dynamiki stosunków dwustronnych. Jednym z najważniejszych celów na lata 2012-2016 jest utrzymanie wysokiego poziomu współpracy gospodarczej i inwestycyjnej z tymi państwami.

Istotną rolę w stosunkach politycznych Polski z Niemcami i Francją odgrywa Trójkąt Weimarski (TW). Jako jeden z ważnych forów uzgadniania europejskich interesów, TW ma m.in. pomóc w wypełnianiu treścią WPBiO oraz kreowaniu spójnej, unijnej polityki wschodniej.

Niemcy są najważniejszym partnerem Polski w relacjach dwustronnych, odbiorcą ponad jednej czwartej polskiego eksportu i głównym płatnikiem netto do budżetu UE. W perspektywie lat 2012-2016 rozwój współpracy gospodarczej, kontaktów naukowo-badawczych, turystycznych i kulturalnych oraz partnerska współpraca transgraniczna i regionalna są gwarantem dobrych stosunków polsko – niemieckich i fundamentem wzajemnego zrozumienia. Potrzebne jest jednak wyeliminowanie pozostających problemów, w tym finalne zamknięcie spraw dotyczących przeszłości. Najbliższe lata będą okresem wzmożonej współpracy z Francją, jednym z głównych inwestorów zagranicznych w Polsce i partnerem w wielu projektach politycznych i gospodarczych. Państwem bliskim Polsce pozostaje także Wielka Brytania, kraj z którym dzielimy poglądy m.in. w zakresie rynku wewnętrznego oraz ważny sojusznik w NATO.

Wschód

Polska może służyć swoim doświadczeniem niełatwej transformacji ustrojowej i oferuje swoje wsparcie wschodnim sąsiadom. Działania proreformatorskie w Europie Wschodniej i na Kaukazie Południowym są konieczne nie tylko jako cel sam w sobie. Prowadząc do stabilności i rządów państwa prawa za wschodnią granicą, zapewniają bezpieczeństwo i realizację interesów Polski i UE. Są elementem budowy pokojowego ładu ogólnoeuropejskiego. Z tego powodu należy wspierać liberalizację reżimów wizowych i tworzenie stref wolnego handlu z krajami tego regionu, a także finansowane przez UE programy infrastrukturalne i energetyczne. Polska, samodzielnie i poprzez inicjatywy unijne, będzie również dbać o rozwój stosunków gospodarczych i wzrost wymiany handlowej pomiędzy UE a państwami Partnerstwa Wschodniego. W rozumieniu cywilizacyjnym warto mieć partnerów wyznających te same wartości po obydwu stronach polskiej granicy. Dlatego właśnie należy wspierać społeczeństwo białoruskie w działaniach na rzecz wolności i pluralizmu politycznego, sprzeciwiając się wszelkiego rodzaju represjom, których ofiarami padają także Polacy na Białorusi.

Szczególne znaczenie dla Polski ma rozwój stosunków z Ukrainą, naszym partnerem strategicznym. Konsekwentne wspieranie unijnych aspiracji społeczeństwa ukraińskiego i pogłębianie relacji NATO-Ukraina należy do priorytetów polskiej polityki zagranicznej. Realizacja tych dążeń prowadzi jednak poprzez dobrą współpracę bilateralną i konsekwentne wdrażanie reform wewnętrznych, a także przestrzeganie europejskich standardów demokratycznych przez Ukrainę. Dodatkowym impulsem dla pogłębienia współpracy bilateralnej powinna być organizacja przez Polskę i Ukrainę Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012. Dzięki temu i innym przedsięwzięciom rozwijane są przede wszystkim kontakty międzyludzkie – w wymiarze społecznym, kulturalnym i gospodarczym.

Polsce zależy na utrzymaniu dobrych, pragmatycznych stosunków z Rosją na zasadach wzajemności. Dzięki pozytywnej dynamice w tych relacjach możliwa jest intensyfikacja dialogu politycznego i kontaktów gospodarczych. Rosja zabiega także o zbliżenie z Europą. Obecnie wynika to przede wszystkim z oficjalnego programu modernizacji tego kraju, mającego głównie wymiar naukowo-techniczny. Dlatego też Polska popiera wysiłki Rosji w celu spełnienia warunków związanych z członkostwem w OECD. Wsparcie Polski dla reform w Rosji powinno polegać też m.in. na zaakcentowaniu przez Warszawę swojej wizji unijnego Partnerstwa dla Modernizacji. Wizja ta będzie opierać się nie tylko na transferze technologii, ale też na wspieraniu budowy państwa prawa i pluralizmu politycznego. Probierzem dla jej praktycznej realizacji może być umowa o Małym Ruchu Granicznym z Obwodem Królewieckim. Polska popiera także możliwie szybką finalizację negocjacji w sprawie zawarcia Nowego Porozumienia UE – Rosja, umowy całościowej, obejmującej także kwestię dotyczącą wzajemnej ochrony inwestycji oraz rozpoczęcie negocjacji w sprawie zawarcia umowy o wolnym handlu UE-Rosja. Kluczowe dla zbliżenia Rosji i całego wschodniego sąsiedztwa z Unią Europejską jest również systematyczne procedowanie z liberalizacją reżimów wizowych. Powinno się ono jednak odbywać na bazie wzajemności i co najmniej równoległości dla państw Partnerstwa Wschodniego i Rosji.

Północ

Mając na uwadze, że kooperacja wokół Bałtyku z zagadnień dotyczących ochrony środowiska wyraźnie przesunęła się w kierunku rozwijania nowoczesnych technologii, budowy odpowiadającym współczesnym standardom systemów edukacji, a także tworzeniu coraz silniejszych powiązań gospodarczych, Polska nadal pragnie w pełni uczestniczyć w tych procesach. Szczególnie istotna w tej materii jest Rada Państw Morza Bałtyckiego (RPMB), w której dokonuje się przemiana z profilu *stricte* ekologicznego na bardziej ogólny – dotyczący efektywnej gospodarki. Państwa nordyckie dowiodły, że fundamentem rozwoju jest wiedza o efektywnej gospodarce, nowoczesny system kształcenia czy ogólna troska o jakość życia. Nie bez znaczenia są szanse rozwojowe związane z powiązaniem nowoczesnej gospodarki z „zielonymi” technologiami. Są to elementy szerszego procesu, w ramach którego ważną rolę odgrywa strategiczny sojusz cywilizacyjny Polski ze Szwecją. Jest on sposobem na myślenie o Europie Środkowej w sposób szerszy niż w kategoriach Wschód-Zachód.

W sferze politycznej Polska stoi przed podobnymi wyzwaniem jak jej północni sąsiedzi. Z Litwą, Łotwą i Estonią łączy Polskę wiele wspólnych poglądów i interesów, szczególnie na sprawy wschodnie, bezpieczeństwo euroatlantyckie, czy rozwój UE.

W stosunkach z Litwą celem na najbliższe lata jest budowa partnerstwa w oparciu o pragmatyzm, wzajemny szacunek i respektowanie umów międzynarodowych, także w dziedzinie traktowania mniejszości narodowych.

Doświadczenia Estonii w zakresie e-administracji oraz bezpieczeństwa cybernetycznego są dla Polski inspirujące. W 2011 roku Polska została członkiem Centrum Doskonalenia Obrony przed Cyberatakami. Aktywne uczestnictwo w pracach Centrum umożliwi zmierzenie się z wyzwaniami w nowych przestrzeniach bezpieczeństwa.

Południe

Polska i jej południowi sąsiedzi nadal są na etapie „doganiania” Europy Zachodniej i Północnej pod względem jakości życia swoich obywateli i rozwoju gospodarczego.

Najważniejsze wspólne cele Polski, Czech, Słowacji i Węgier zostały zrealizowane: wszystkie te państwa są członkami UE i NATO. Wspólna perspektywa tej części Europy nie zawsze ma okazję zaistnieć, ale możliwa jest jej rekonstrukcja w oparciu o nowe cele i projekty.

W świetle narastającej konkurencji zewnętrznej i długofalowych skutków kryzysu gospodarczego należy dążyć do umacniania wspólnego głosu państw Grupy Wyszehradzkiej, krzewić poczucie wspólnoty interesów oraz podejmować działania na rzecz konsolidacji stanowisk w kwestiach politycznych. Okazją do nadania nowej dynamiki współpracy środkowoeuropejskiej będzie polska prezydencja w Grupie Wyszehradzkiej, rozpoczynająca się w II połowie 2012 r.

Ważną rolę w tym procesie odgrywa współpraca gospodarcza, handlowa i inwestycyjna. Polska, Czechy, Słowacja i Węgry potrzebują wspólnych rozwiązań nie tylko dla swych partykularnych korzyści. Potrzebują ich także dla prowadzenia efektywnej polityki europejskiej. To dlatego na uwagę zasługuje m.in. idea spotkań Grupy Wyszehradzkiej (V4) przed posiedzeniami Rady Europejskiej, która zrodziła się w 2009 r. Powinna ona być kontynuowana również w kontekście negocjacji wieloletnich ram finansowych UE. Duże uzależnienie państw Grupy Wyszehradzkiej od jednego dostawcy ropy i gazu ziemnego powoduje, że bezpieczeństwo energetyczne staje się obszarem współpracy V4. Sprawą tą zajmuje się, utworzona decyzją premierów Grupy Wyszehradzkiej w 2009 r., Grupa Wysokiego Szczebla ds. Energetyki. Istnieje również duże zapotrzebowanie na wspólne projekty energetyczne, np. ulepszenie systemu zachęt dla inwestorów stosujących innowacyjne rozwiązania energetyczne etc. Zwiększenie integracji środkowoeuropejskiego rynku energii w połączeniu z większymi i bardziej efektywnymi nakładami na B+R będzie dobrym rozwiązaniem w tym zakresie.

Ważne jest również, aby państwa skupione w Grupie Wyszehradzkiej nie ograniczały współpracy w ramach tej struktury tylko do swojego grona. Dzięki otwartości modelu V4+ możliwa jest kooperacja także z innymi partnerami europejskimi. Utworzono już model takich kontaktów z państwami bałtyckimi, Rumunią, Bułgarią Ukrainą. Współpraca GW z państwami trzecimi w formule V4+, choć dotyczy przede wszystkim państw w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej, nie ogranicza się jedynie do najbliższego sąsiedztwa. Istotne są także kontakty GW z Radą Nordycką i Beneluksem.

Wykorzystanie położenia geograficznego Polski

Dla pełnego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, dostępności miast, portów morskich oraz obszarów oddalonych od głównych ośrodków życia społeczno-gospodarczego kraju kluczowe będą rozwiązania wzmacniające integrację polskiego systemu transportowo-komunikacyjnego w ramach europejskiej sieci transportowo-komunikacyjnej zarówno w układzie wertykalnym, jak i horyzontalnym. Istotne znaczenie ma m.in. układ Północ-Południe z możliwością wykorzystania potencjału basenu Morza Bałtyckiego i Morza Śródziemnego. Wymaga to wieloletnich działań właściwych podmiotów z wykorzystaniem aktywności dyplomacji. Ważne jest spójne i jednomyślne działanie, którego kierunki powinny wynikać z dokumentów strategicznych rozwoju kraju.

Aktywność globalna

Skoncentrowanie na regionie, Unii Europejskiej i jej sąsiedztwie nie oznacza, że Polska nie ma, choćby selektywnych, ambicji globalnych. Aby rozwój Polski był w dalszym ciągu intensywny, jakość życia w Polsce osiągnęła poziom państw nordyckich, a gospodarka – państw Europy Zachodniej, należy rozwijać współpracę z państwami pozaeuropejskimi oraz organizacjami międzynarodowymi i globalnymi. Obecność przedstawicieli Polski w organizacjach, takich jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju czy Światowa Organizacja Handlu, oraz realny wpływ na ich procesy decyzyjne będą dla Polski istotne.

Ważne są także pozaeuropejskie regiony świata, zwłaszcza te w najbliższym sąsiedztwie Europy. Polska jest aktywna w obliczu przemian zachodzących na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej. Służąc wzorcami transformacyjnymi, Polska wspiera przemiany modernizacyjne i demokratyzacyjne w Tunezji, Egipcie i Libii. Polska będzie nadal wspierać działania społeczności międzynarodowej zmierzające do kompleksowego rozwiązania konfliktu izraelsko-arabskiego w oparciu o ideę współistnienia obok siebie dwóch państw (*two-state solution*), zaakceptowaną przez obie strony konfliktu i popartą przez członków Kwartetu Bliskowschodniego.

Na świecie rośnie znaczenie regionu Azji i Pacyfiku. Dlatego istotne jest, aby Polska, budowała w krajach tego regionu pozytywny wizerunek ważnego członka UE, zdolnego do wpływania na jej politykę zewnętrzną. Rosnące znaczenie ma współpraca bilateralna, m.in. z Chinami, naszym największym partnerem gospodarczym w Azji, Indiami, Japonią, czy Koreą Południową. Państwa te są zainteresowane zwiększaniem swoich inwestycji w Polsce. Ważne jest także, aby rozwijać kontakty handlowe i gospodarcze w zróżnicowanych sektorach: od infrastruktury, sektora finansowego, przez turystykę, aż po przemysły kreatywne. Potrzebny jest również rozwój współpracy ze Stowarzyszeniem Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), najważniejszym regionalnym centrum integracji w tym obszarze.

Ameryka Łacińska to także ważny obszar zaangażowania Polski. Istotne są przede wszystkim projekty z zakresu polityki klimatycznej i energetycznej, a także rozbudowywanie relacji gospodarczych, przede wszystkim z Brazylią, Argentyną, Meksykiem, Chile oraz Peru.

Zadania:

- kontynuacja współpracy w ramach Trójkąta Weimarskiego (przede wszystkim przyszłość UE,

WPBiO, polityka wschodnia, zarządzanie polityczno-gospodarcze w UE, wzmacnianie wymiaru społeczno-kulturalnego);

- uatrakcyjnienie oferty Partnerstwa Wschodniego i wzmocnienie siły oddziaływania tego programu na transformację państw Europy Wschodniej i Kaukazu Południowego, m.in. poprzez liberalizację bądź zniesienie reżimów wizowych; wspieranie budowy obszaru demokracji i stabilności na wschód od Polski oraz rozwój wymiany kulturalnej;
  - rozwój partnerstwa strategicznego z Ukrainą: wspieranie procesu przyjmowania umowy stowarzyszeniowej z UE i negocjacji liberalizacji reżimu wizowego UE-Ukraina oraz realizacji reform wewnętrznych;
  - wykorzystanie wzorców Szwecji i innych państw nordyckich w zakresie modernizacji i innowacyjności gospodarki;
  - znalezienie nowych płaszczyzn współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej i szerzej (wspólne projekty energetyczne, wypełnienie treścią formuły V4+ etc.) – próba budowy wspólnej, środkowoeuropejskiej perspektywy, w tym ścisłej współpracy w sferze bezpieczeństwa i stabilności w regionie, m.in. z Rumunią i Bułgarią;
  - promowanie i wspieranie wzrostu wzajemnej wymiany handlowej i inwestycji, w tym w państwach pozaeuropejskich, ze szczególnym uwzględnieniem Azji.
  - budowa pragmatycznych stosunków politycznych i gospodarczych z Rosją;
  - opracowanie planu działań na rzecz wzmocnienia pozycji Polski w międzynarodowych organizacjach mających w rosnącym stopniu wpływ na decyzje ekonomiczne, finansowe, konkurencyjność i bezpieczeństwo gospodarcze poszczególnych regionów świata oraz przygotowanie mechanizmu koordynacji tych działań.
-

Współpraca rozwojowa, promocja demokracji i praw człowieka

Polska uznaje współpracę rozwojową za kluczową dla budowy dobrobytu i stabilności na świecie. Skuteczniejszemu wypełnianiu zadań z zakresu pomocy rozwojowej będą służyć przepisy uchwalonej w 2011 r. *Ustawy o współpracy rozwojowej*.

Polskie władze i organizacje pozarządowe deklarują wolę zaangażowania we współpracę rozwojową i świadczenie pomocy humanitarnej na znacznie większą skalę. Podjęto w tym zakresie szereg zobowiązań politycznych, m.in. aktywniejszego wsparcia realizacji Milenijnych Celów Rozwoju ONZ¹. Polska chce z jednej strony zmodernizować swoje podejście do pomocy rozwojowej, z drugiej – stać się jednym z ważnych podmiotów europejskich w tym zakresie. Istotne będzie również opracowanie średniookresowych celów polskiego systemu współpracy rozwojowej, które określą obszary geograficzne i tematyczne wsparcia udzielanego ze środków publicznych. Na działania realizowane w krajach Partnerstwa Wschodniego przeznaczonych zostanie od 2013 r. ponad 60 procent środków z polskiej pomocy rozwojowej na rzecz krajów Partnerstwa Wschodniego. Jednocześnie główny nacisk polskiej pomocy położony zostanie na realizację działań wspierających demokratyzację oraz transformację w poszczególnych krajach (ponad 60 procent środków).

Polska może poszczycić się szeregiem organizacji pozarządowych, które silnie angażują się we współpracę rozwojową. Z drugiej strony państwo powinno wziąć na siebie ciężar koordynacji i kontaktów z rządami adresatów pomocy. Tylko wspólne działanie może przynieść wymierne efekty, które dla Polski byłyby urzeczywistnieniem idei solidarności – tym razem w wymiarze globalnym.

Zagwarantowanie przestrzegania praw człowieka i wolności obywatelskich jest w pełni możliwe wyłącznie w ustrojach demokratycznych, poprzez urzeczywistnienie rządów prawa i podmiotowości obywateli. Demokracje oparte na społeczeństwach obywatelskich to także najbardziej wiarygodna gwarancja pokoju i stabilności w środowisku międzynarodowym. Polska będzie współkształtować takie środowisko i wspierać dwustronne oraz wielostronne działania na rzecz promocji demokracji i poszanowania praw człowieka oraz międzynarodowych mechanizmów kontrolnych w tej dziedzinie.

Szczególnie istotny dla Polski jest obszar wschodniego sąsiedztwa, gdzie te programy mogą uzupełniać działania m.in. w ramach Partnerstwa Wschodniego UE. Dlatego będziemy wspierać działalność *Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji (European Endowment for Democracy)*, który powstał z inicjatywy Polski.

Istotne są również działania na rzecz stabilności, realizowane przez OBWE. Ich nieodłącznym elementem jest troska o przejrzysty i uczciwy proces wyborczy w państwach członkowskich. W Warszawie znajduje się siedziba Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR), którego działania w sferze monitorowania i wspierania demokratycznych wyborów są nie do przecenienia.

Zadania:

- rozwinięcie działania Polskiej Fundacji Międzynarodowej Współpracy na rzecz Rozwoju „Wiedzieć Jak”, której głównym zadaniem jest wsparcie przemian demokratycznych na świecie i

¹ Polska jest również sygnatariuszem *Deklaracji paryskiej z 2005 r. w sprawie skuteczności pomocy* oraz *Europejskiego Konsensu na rzecz Rozwoju*, również z 2005 r.

promocja polskiego doświadczenia transformacyjnego;

- zawarcie społeczno-politycznego konsensu co do wielkości polskiej pomocy rozwojowej (ODA) do 2015 r.;
  - ponowne zdefiniowanie priorytetowych krajów i regionów, na rzecz których Polska będzie się angażować, wraz z jasnym uzasadnieniem wyborów;
  - wypracowanie długookresowych zasad współpracy administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą rozwojową;
  - współkształtowanie programów demokratyzacji i promocji praw człowieka, m.in. we wschodnim sąsiedztwie, poprzez aktywność w ramach ONZ, Wspólnoty Demokracji, Rady Europy i OBWE;
  - promocja instytucji i międzynarodowych mechanizmów kontrolnych służących ochronie praw człowieka i podstawowych wolności obywatelskich.
-

Promocja Polski za granicą

Skuteczna promocja Polski jest jednym z najważniejszych zadań nowoczesnej polskiej dyplomacji. Celem jest wykreowanie za granicą zarówno marki ogólnonarodowej, jak i dobrych marek branżowych. Hasło „Polska” powinno kojarzyć się na świecie z krajem, który warto odwiedzić, w którym warto inwestować, krajem z ciekawymi ludźmi, kulturą i tradycją. Polska powinna być postrzegana jako partner gwarantujący najwyższą jakość wykonywanych usług i towarów.

O wizerunek należy jednak stale dbać. Służyć temu będzie konsekwentna kampania promocyjna Polski, oparta na zróżnicowanych narzędziach, od konferencji naukowych, poprzez festiwale kulturalne, po uczestnictwo w wielonarodowych przedsięwzięciach gospodarczych. Aby trafić do szerokiego kręgu odbiorców: przedsiębiorców, studentów, naukowców, dziennikarzy, operatorów kultury i polityków, kampania ta uwzględni różnorodność środków przekazu (nie tylko główne stacje telewizyjne, radiowe, ale też media niszowe, profilowane, branżowe, często obecne jedynie w Internecie).

Istotne znaczenie w budowie odpowiedniego wizerunku kraju jest edukacja i nauka. Dlatego nadal wspierane będą inicjatywy organizowania katedr i studiów uniwersyteckich o Polsce oraz kursów języka polskiego w innych krajach. Ważne będą również działania zachęcające obcokrajowców do podejmowania studiów i pracy naukowej w Polsce (stypendia naukowe, granty etc.).

Kultura i jej rozpoznawalność są decydującymi czynnikami w kontekście promocji Polski. W tym ujęciu niezastąpioną rolę będą odgrywać instytucje wspierające polską kulturę za granicą – m.in. Instytuty Polskie i Instytut Adama Mickiewicza, od których oczekiwana będzie jeszcze większa aktywność i innowacyjność.

Pomimo kryzysu gospodarczego, obserwuje się tendencję wzrostową w sferze bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ). Polska wciąż znajduje się wśród pierwszej dziesiątki krajów europejskich, do których napływają bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Szczególny wpływ ma stale wzrastający poziom kapitału intelektualnego i kreatywnego w Polsce – i to między innymi wokół niego należy budować „markę” ogólnonarodową.

Dogodne położenie w centrum Europy i na skrzyżowaniu jej głównych szlaków komunikacyjnych sprawia również, że z Polski można eksportować towary do wszystkich krajów europejskich i w ten sposób dotrzeć do ponad pół miliarda konsumentów. Co istotne, potencjał inwestycyjny Polski i całego regionu Europy Środkowo-Wschodniej rośnie. Konkurencja gospodarcza pomiędzy krajami jest jednak duża i będzie się zwiększać. Przedsiębiorstwa i samorządy powinny zatem cieszyć się wsparciem organów administracji państwa polskiego. Niezbędna jest w tym zakresie konstruktywna współpraca Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Gospodarki oraz innych instytucji państwowych w celu osiągnięcia efektu synergii.

W ekspansji ekonomicznej Polski istotną rolę odgrywa także promocja rynku kapitałowego. Zwiększająca się liczba spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. potwierdza rosnące zainteresowanie emitentów naszym rynkiem, a kolejne oferty spotykają się z coraz większym popytem wśród inwestorów zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Polskie placówki będą intensywniej pracować na rzecz polskich interesów gospodarczych za granicą. Każda otrzyma zadanie naszkicowania i regularnego aktualizowania gospodarczej „mapy” państwa przyjmującego. Ponadto, poprzez współpracę z organizacjami samorządu gospodarczego, należy wypracować skuteczne sposoby dzielenia się pozyskanymi przez placówki informacjami z firmami. Wskazany jest wspieranie m.in. przedsiębiorstw o dużym potencjale technologicznym i innowacyjnym.

Polska jest krajem atrakcyjnym dla turystów, który ma coraz więcej do zaoferowania. Zasadne jest promowanie unikatowych miejsc, które związane są z historią i dziedzictwem narodowym oraz dorobkiem cywilizacyjnym Polski. Działaniem wspomagającym powinno być wykorzystywanie do przyciągnięcia rzeszy turystów różnego rodzaju wydarzeń, które mają miejsce w Polsce - w okresie 2012-2016 r. będą to Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 oraz Europejska Stolica Kultury Wrocław 2016.

Zadania:

- wypracowanie hasła i kampanii promującej Polskę za granicą poprzez różnorodne narzędzia, środki przekazu i grupy adresatów;
- prowadzenie jednolitej polityki komunikacyjnej oraz utrzymanie spójności działań promocyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu wielu podmiotów zaangażowanych w promowanie Polski poza granicami kraju;
- utworzenie efektywnego systemu (gospodarka, kultura, edukacja, turystyka etc.) promocji Polski za granicą oraz wprowadzenie zasad jej koordynacji poprzez m.in. wzmocnienie współpracy międzyresortowej w tym zakresie;
- działanie na rzecz systematycznego podwyższania poziomu bezpośrednich inwestycji zagranicznych;
- działanie na rzecz wzmocnienia roli Warszawy jako regionalnego centrum finansowego Europy Środkowo-Wschodniej.

Polonia i Polacy za granicą

Sprawy polonijne zajmują istotne miejsce w stosunkach dwustronnych Polski z państwami, w których przebywają duże zbiorowości emigrantów z Polski i osób polskiego pochodzenia lub mniejszości polskie. Stopień poszanowania praw i sposób traktowania polskich mniejszości narodowych lub polskich grup etnicznych w znaczący sposób wpływa na stosunki z tymi państwami. W celu zapewnienia przestrzegania tych praw, Polska będzie korzystała ze wszystkich narzędzi prawnych i dyplomatycznych.

Głównym zadaniem polityki polonijnej jest budowanie wzajemnie korzystnej współpracy między Polską i wywodzącą się z niej diasporą.

Państwo polskie na różne sposoby wspiera Polonię i Polaków za granicą, zyskując ich zaangażowanie w realizację i promowanie interesów Polski, tym skuteczniejsze, im mocniejsza jest ich pozycja. Z drugiej strony, w interesie polskiej diaspory jest wsparcie państwa polskiego, bo każdy jego sukces wzmacnia jej pozycję w krajach zamieszkania.

Do spraw najważniejszych dla skutecznej współpracy należy zgromadzenie odpowiedniej wiedzy, poszerzenie kręgu odbiorców naszych przekazów i unowocześnienie sposobów dotarcia do nich. Analiza sytuacji dotychczasowej unaoczniała, że olbrzymia część przekazu do Polonii realizowana jest w języku polskim. Tymczasem co najmniej 70% polskiej diaspory w świecie - większość osób świadomych swego polskiego rodowodu, zainteresowanych Polską i jej kulturą, a także otwartych na kontakty i współpracę, językiem tym już nie włada.

Nie zamierzamy rezygnować ze współpracy z żadnym z pokoleń, składających się na współczesna Polonię: ani z najnowszymi migrantami, ani z emigrantami, którzy osiedlili się za granicą kilkadziesiąt lat temu, ani z ich potomkami, którzy często określają się jako Amerykanie, Kanadyjczycy, czy Francuzi polskiego pochodzenia. Nowym elementem prowadzonej polityki jest nawiązanie współpracy z Polonią rozproszoną, często w znacznym stopniu zintegrowaną ze społeczeństwami krajów zamieszkiwania, a tym samym lepiej i mocniej w nich osadzoną. Specyficzna i wymagająca odrębnego podejścia jest sytuacja Polaków na Wschodzie. Nadal wymagają oni przede wszystkim wsparcia (politycznego, organizacyjnego, a także finansowego), zarówno w staraniach o pełnię należnych im jako mniejszościom praw, jak i w zaspokajaniu zrodzonych z polskiego rodowodu potrzeb.

Podstawową rolę w przekazywaniu Polonii, a za jej pośrednictwem społeczeństwom krajów osiedlenia, wiedzy o Polsce, mogą odegrać trzy obszary współpracy: kultura – poprzez jak najszersze propagowanie i udostępnianie kultury polskiej, nauka – w tym sięganie po autorytet pracujących za granicą wybitnych jej twórców, gospodarka – poprzez nowoczesną promocję potencjału gospodarczego Polski i ofertę współpracy z przedstawicielami Polonii w różnych krajach.

Zadania:

- zapewnienie Polakom i Polonii za granicą możliwości funkcjonowania w ramach prawnych gwarantujących kultywowanie polskości oraz respektowanie przez państwa zamieszkania

odpowiednich norm i standardów;

- zidentyfikowanie celów polskiej polityki zagranicznej zbieżnych z interesami Polonii i Polaków za granicą oraz zaproponowanie współpracy w urzeczywistnianiu tych celów dla dobra Polski i jej pozytywnego wizerunku za granicą;
  - wzmocnienie społecznej integracji Polonii i Polaków za granicą oraz ich politycznej mobilizacji: włączenie w miejscowe społeczności na poziomie politycznym (wybory lokalne, udział w partiach politycznych), kulturowym, językowym i pracowniczym w państwach pobytu;
  - sprzyjanie generowaniu aktywności obywatelskiej i nowych form prowadzenia działalności społecznej wśród Polaków na Wschodzie;
  - uatrakcyjnienie i rozszerzenie przekazu polskich mediów publicznych dla zagranicy oraz wsparcie instytucji państwa dla mediów polonijnych;
  - usprawnienie istniejących i tworzenie nowych form upowszechniania języka polskiego i wiedzy o Polsce, w tym tworzenie i sponsorowanie ośrodków studiów polskich na czołowych uniwersytetach;
  - pełne wykorzystanie zmienionego systemu finansowania polityki polonijnej, aby środki finansowe były lepiej podporządkowane interesom Polski i jednocześnie lepiej służyły Polonii i Polakom za granicą;
  - wspieranie ochrony dziedzictwa kulturowego za granicą.
-

Służba zagraniczna

Wyzwania, z jakimi przyjdzie się zmierzyć w najbliższych latach sprawiają, że szczególnie istotna staje się kwestia dalszej modernizacji polskiej służby zagranicznej. Od efektywności i powodzenia tego procesu zależeć będzie skuteczna realizacja długofalowych priorytetów polskiej polityki zagranicznej i misji Ministerstwa Spraw Zagranicznych: Polsce-służyć, Europę-tworzyć, Świat-rozumieć.

Polityka zagraniczna już dawno wyszła poza ramy wąsko rozumianej dyplomacji. W jej prowadzenie i realizację zaangażowanych jest coraz więcej podmiotów. Nie do przecenienia jest rola MSZ jako organu stojącego na straży spójności polskiej polityki zagranicznej koordynującego działalność innych resortów, urzędów i instytucji. Dlatego w najbliższych latach usprawniane będą mechanizmy koordynacyjne w celu jak najlepszej realizacji interesów bezpieczeństwa i rozwojowych Polski.

Współczesna dyplomacja musi łączyć umiejętność zarządzania informacją ze zdolnością do konkurowania w złożonym środowisku globalnym. Jednym z pierwszych poważnych sprawdzianów polskiej służby zagranicznej jest współdziałanie z Europejską Służbą Działań Zewnętrznych. Ważne będzie zapewnienie odpowiedniego udziału Polaków w strukturach i zagranicznych reprezentacjach UE, a także zwiększenie obecności w kluczowych organizacjach międzynarodowych (ONZ, OECD, NATO, etc.).

Zwiększenie efektywności dyplomacji wiąże się z szeregiem nowych rozwiązań. Coraz szerszy wymiar ma wspólne – z innymi państwami – wykorzystywanie placówek dyplomatycznych, dzięki czemu możliwe jest zwiększenie oszczędności oraz wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z partnerami. Funkcjonujący od 2010 r. pierwszy wspólny konsulat państw Grupy Wyszehradzkiej w Kapsztadzie dał impuls do kolejnych tego typu działań. Intensywnie rozwija się już współpraca bilateralna polsko-czeska, polsko-szwedzka i polsko-węgierska w tym zakresie. Rozwiązania takie będą stosowane wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione względami politycznymi i ekonomicznymi.

W MSZ realizowany jest proces restrukturyzacji bazy materialnej służby zagranicznej, dzięki czemu ograniczone zostaną koszty utrzymania, a środowiska pracy będą bardziej dostosowane do lokalnych warunków i wymogów. Jednocześnie podejmowana jest budowa nowych bądź przebudowa istniejących placówek i rezydencji w Waszyngtonie, Berlinie, Londynie, Sztokholmie. Trwają również inwestycje w Wilnie, Tbilisi i Bagdadzie.

Jednakże to od kompetencji kadr dyplomatycznych w dużej mierze zależy, czy polska dyplomacja będzie efektywna, czy będzie pozytywnie wpływać na realizację interesów narodowych i celów rozwojowych państwa. Proces szkolenia wymaga systemowego i elastycznego podejścia, większego umiędzynarodowienia i współpracy z państwami partnerskimi. W ramach zdobywania umiejętności, kluczowy powinien być nacisk położony na poszerzenie wiedzy ekonomicznej, nowoczesnych technik zarządzania oraz wzmocnienie kompetencji miękkich, jak: zdolność do negocjacji i skutecznej perswazji, umiejętność selekcji informacji, itd. Niezbędne jest aby wiedza i umiejętności były odpowiednio wykorzystywane przy użyciu nowoczesnych środków komunikacji. Konsekwentnie realizowany będzie proces informatyzacji służby zagranicznej przy wzroście wykorzystania technik geoinformatycznych.

Efektom procesu modernizacji powinno być posiadanie kreatywnej i dobrze zorganizowanej dyplomacji, opartej na prawidłowym doborze kadr, nowoczesnej organizacji i odpowiednim poziomie finansowania.

Zadania:

- dokończenie I etapu procesu modernizacji infrastruktury placówek;
  - stałe doskonalenie instrumentarium informatycznego i dalsze doskonalenie zarządzania informacją;
  - usprawnienie mechanizmów koordynacji współpracy międzynarodowej resortów, urzędów i instytucji;
  - zapewnienie obecności polskich dyplomatów w ESDZ na poziomie odpowiadającym potencjałowi naszego kraju;
  - oparcie nowoczesnej dyplomacji o nowe, efektywne regulacje;
  - racjonalizacja zatrudnienia;
  - dalsza cyfryzacja ministerstwa, w tym pozyskanie zdolności satelitarnych;
  - regionalizacja zdolności księgowych i administracyjnych.
-